

Dvakrát Bella Achmadulinová

STRUNA - pásmo básní pro literárně
dramatický odbor LŠU Jablonec n.N.
zpracovala

Jana V o b r u b o v á

MŮJ RODOKMEN - pro Recitační studio OLK
Svitavy zpracovala

Marie V o t a v o v á

Z a h r a d n í č e k

Jen abys, branko, nevrzala,
tajemně přikláním se k ní.
Hubenou, osmahlou, až sálá,
kalinu ~~hladím~~ po kmeni.

A v listech odkrývám si hledí,
směju se z tajné pozice.
Můj přítel zasněně tam sedí,
sešívá dratví střevíce.

Plížím se k pitvornému švíčku,
vůbec nic ještě netuší.
A křičím - ahoj, zahradníčku -
zezadu, přímo do uší.

On v slzách smíchu nebo pláče
přes záhon bosky utíká.
Ryšavý setr na mne skáče,
uhýbám šermu jazyka.

S botami v ruce poklop jámy
botanik ! snílek ! podivín !
otvírá, a přítmí podává mi
chladivé láhve vlastních vín.

Pak ztrácí brejle, nezná míru
v projevech štěstí, potají
stírá prach loktem na klavíru
a oči brejle hledají.

Můj smolaříčku od přírody !
Sousedí z tebe mají smích.
A trpké jsou jim zemské plody,
které jsi pracně k slunci zdvih !

Oddaně hryžu plody vědy.
Jsou vykvašené z loňských jar
a mají říz, až v hrdle svědí
ovocných jader ostrý spár.

Snad jedímá jsem, kdo mu věří,
že jednou bude plný grál,
že v jeho štěpu nebo keři
vzejde plod, po němž dychtíval.

Říká mi - představ si ty třešně,
uplyne možná mnoho let,
nezapomeneš, napíšeš mně
a já ti pošlu odpověď...

Zavírám oči:

Plody práce
už vidím. Oči slzaví,
A slyším prudké detonace
ochromných jablek do trávy.

Slanečkem na vidličce mává,
v hladových očích bleskly sny.
A broskve tvrdou jako hlava
opracovává čelistmi.

P a r d á l

Číhali lovci na pardála
u horské řeky Narynu.
Neřval - jen tlama se mu smála,
vyceňovala sklovinu.
Znaleckým chřípím větřil ránu.
Leč prvním poslem těžkých dob
byl zápach -

všude po Ťan-šanu
protivně páchlo z jejich stop.
Smazali stopy nad propastí.
Dosáhli svého v světě skal.
Byl silný,

ale s lidskou pastí
se ještě nikdy nesetkal.
Pochopil.

Vzdával se jim pyšně.
Když Kazach tlapy smyčkou stáh,
hořelo nebe neprodyšné
v pomerančových duhovkách.
Lidi si měřil šklebem v líci.
Rozněcovali jeho stesk.
Silou a hněvem sálající,
ocasem v písku kreslil blesk.

Potom byl ubytován v kleci,
kde masa měl i vody dost.
Lokal jen vůni zpovzdálečí,
dlouho však nevzal ani kost.
A teď ho krmí, napájejí.
Smířil se.

Leží potichu.
Jen u srdce se vlny chvějí
ve skvrnách jeho kožichu.

S n ě h u r k a

Sněhurku lákal plamen ohně,
vyšlehlý k stropu oblohy.
Proč neskočila do povodně
anebo koni pod nohy ?

Nad ohněm modrá sukně vlaje
do oblak - lýtka plamení -
a není už a podobná je
sněhové vločce v prameni.

S panenským vzduchem smísila se
a víckrát už si nezahrá.
S ohněm si hrát - ó to je naše,
č to je naše stará hra.

Oranžový nás k sobě táhne,
je svůdná jeho enkláva.
Když se mu vydáš, tělo prahne
a existovat přestává.

My však mu nastavujeme knoty,
rozpalujem ho do žáru,
my věčně hrajem o životy
a svěřujem je požáru.

Hle, osud náš a proměnlivý,
mlhavý kolem něho dým.
Buď z něho vyvázneme živí,
anebo navždy splynem s ním.

A u t o m a t n a s o d o v k u

K sodové budce pyšný mazlíček
/záhadné dítě moderního táty,
rozhyčkávané všemi automaty/
přichází jako k hračce na klíček.

Fantasta, pohrdavým úkosem
vhazuje vlhkou minci do štěrbin
a zruřovělý gejzír tekutiny
mu šumí do skla, šimrá pod nosem.

Ó kéž by jeho sebejistota
a lehkost byly mé jen malou chvílí !
Ne, ani by se ke mně nehodily:
ať jejich pramen jinač kлокotá.

A usmrkánec, svědek zázraků,
pozvedá k ústům sedmihrannou sklenku.
A její odlesk svítí v rudém štěrku
a bolestivě řeže do zraků.

Kolísám, potom do hry vstupuji,
a omdlévajíc blažeností risku,
podléhám svodu kovového disku
a na sklenku se třesu, беру ji.

A ze stříbrné branky žaláře
dere se na svět nasládlý i slaný
pramínek, kýmisi okysličený,
a stříká mi svůj ozón do tváře.

Jsou všechny jeho duhy vklenuty
až do oblohy v slastném okamžiku,
kdy sedm spekter šimrá na jazyku,
kdy jsou mé žízní stejně po chuti.

I automat je na dně prohlubně
obdařen staromódní dobráckostí
jak panímáma, která štědře hostí
krajánka vědrem vody ze studně.

+ + +

Nad čistým listem ve skicáři
strach s rozpaky se sváří.

Tak je i poutníkům, než vkročí
do chrámu.

Tak před dívčí tváří
zkoušený ctitel klopí oči.

Obracím listy v novém sešitě
lačně jak žáček před výukou.
Toužím je vidět perem rozryté,
poznamenané vlastní rukou.

Čas v krasopisně krásných cvičeních
uplynul. Stránka už je obrácena.
Bělostný papír poskvěruje hřích,
hanba i skandál padá na písmena.

Jak v strži lesa mizí ve skicáři
nadobro už
mé kroky nerozvážené.
Samotná mezi listy lampáři
na zádech nesu kříž své vlastní strážně.

K v ě t i n y

V skleníku byly narozeny.
Ochraňoval je oblouk skla.
Ztučnělá tílka nad kořeny,
křehkými listy obrostlá.

Přidávali jim draslík hořký
se spoustou solí pod těla,
jen aby žlutohnědými očky
macešky jukly zvesela.

V skleníku byly narozeny.
Dali jim světlo, dali zem.
A nikomu jich líto není
pod neprostupným krunýřem.

Gratulantům je prodávají.
Mně však je k pláči líto jich,
že nezavoní jako v máji
na zahradách a na polích,

že od slunce je dělí stropy,
skleněné stropy od úst včel,
že vláhu země nepechopí
a nepoznají, bohužel.

K r á l o v n a

Vyplouvá královna a víří
dlouhými náušnicemi.
A zbožně slídí kavalíři
po malé nožce při zemi.

A cosi v očích poblýskává,
hedvábí šustí na těle.
Řasami odleva i zprava
rozšavlovává ctitele.

Nosí se vpravdě panovnický !
A podnos třímá v pravici.
Pod medrým stropem kavárničky
korunovali číšníci.

Na rtech jí visí všichni hosté,
prahnoucí po svém požitku.
Pod prsty do špiček jí roste
pohoří sněžných servítků.

A z krátkých vlasů u temena
korunka vzhůru vyplouvá,
do běla pyšně naškrobená
a jak ty perly ledová.

+ + +

Neptej se, co mě dojíhá.
Zbytečně neztrácej tu spěch.
Věrnýma, psima očima
na pokoji mou ruku nech.

Obcházej louže předjaří
a nevěs se mi na paty.
Dobře vím, že se nezdaří
odschůzkované návraty.

Myslíš, že z pyšné malosti
se vyhýbám tvým besedám ?
Ne z malosti, jen žalostí
tak pyšně hlavu pozvedám.

K ů ě

Chlapečku v sedle, jen si ve tmě
na pastvu svého koně voď !
Slyšíš mě, musíš vyslyšet mě,
směšnou věc chce ti povědět.
Život mi ještě hodně dluží.
Vždyť jsem si ani nezsedla
na herku potaženou kůží,
natožpak hřebci do sedla.
A za tu křivdu platím dosud.
Ještě že není velika !
A ještě že mi přívál osud
nebojácného jezdčíka.
Ke koni jako přikovaný
přeletěl s táhlým výskotem
a dlouho pak se třásly džbány

opalované nad plotem...
Vzpomínka na něj neroztaje.
Bez závesti ji promítám,
se studem sedám do tramvaje,
kajícně jezdím sem i tam.
Sedavý poklid tlačeníce
si neodpustím nikdy víc...
Já dobře vím, že keňku píce
jsou taky květy slunečnic,
ale ten jeden hnědák plavý,
pokud jsem v Moskvě, v městě mém,
plouhá se po pás v rose trávy,
prostřelované jetelem.
Je můj. A zve mě na pokání
za dlouhé jízdy v tramvaji.
A všechny zvony jeho ržání
roznáší vítr po kraji.
Pojedem.
U řeky mě svalí
na zem a proudem poběží
a pak se ke mně vrátí zdáli,
svěří mi vládu otěží.
A teď už letím, nechci třmeny,
nesedlám svého skokana,

jen jeho hřiva z vlas a pěny
je mými vlasy protkaná.
Chalupy, ploty, pírká v poli,
chlapeček s plíškou odznaků...
A kůň !

Už nedám za cokoli
ten zvláštní oheň ve zraku,
ty zuby a to napajedlo,
kde nabral řeku do tlamy...
Už letím !

Vše, co zpět mě vedlo,
je roztraceno za námi...

M Ů J R O D O K M E N

Můj rodokmen nemá vůbec v úmyslu oslňovat čtenáře vleklým procesem právě toho mého příchodu na svět. Chci, aby hrdina téhle historie byl Člověk, kterýkoli, ještě nenarozený, ale už posedlý vášnivou /kdyby to tak bylo možné/ nadočkávou touhou po životě. Člověk zavalený radostnou předtuchou a mrazivým pocitem strachu o svůj budoucí život.

Na čem všem je ten bezbranný, ještě neexistující človíček závislý ! Na drobných nehodách i na vleklých válečných tragédiích, které lidstvu působí tak těžké ztráty. Nakonec přece ale tu svoji bitvu vyhraje, a nespoutaný, bujný a věčně nádherný život ho zahrne svým nevýslovným dobrodiním.

Šťastným narozením, zřejmě navlas podobným všem jiným narozením, jsem si to všechno ověřila, a teď tedy přimykám vděčnou paměť k reálným lidem a událostem, bez nichž bych tady nebyla. Rodné jméno babičky z matčiny strany, jméno Stopani, přinesl do Ruska italský flašinetář, který se stal otcem rodu, později zcela poruštěného, ale v mnoha dalších generacích neustále bohatého na smolně černé vlasy a hluboké oči temného lesku. Babiččin bratr, Alexandr Mitrofanovič Stopani,

Můj rodokmen

byl známý revolucionář a Leninův spolupracovník v "Jiskře" i na sjezdech RSDDS. Mé verše o něm pochopitelně nemohou říci zdaleka tolik jako přímé vzpomínky jeho blízkých, z nichž jsou mnozí ještě naživu. Kazaňský dědek mého otce, který za své osiření platil příšernou bídou a dřinou, vysvětluje svým jménem prostou záhadu mého tatarského příjmení.

Po mnoha zkouškách štěstí i neštěstí přivedli tito lidé na svět můj dech i zrak. V mých očích jsou to báječní lidé, stejně báječní jako ti žijící i teprve čekající naездеjší svět, aby v něm utvrzovali nepekorné dobro Práce, Svobody, Lásky a Talentu.

Označení recitátorů ve scénáři

recitátorky - A, D 1, D 2

recitátoři - M 1, M 2, M 3

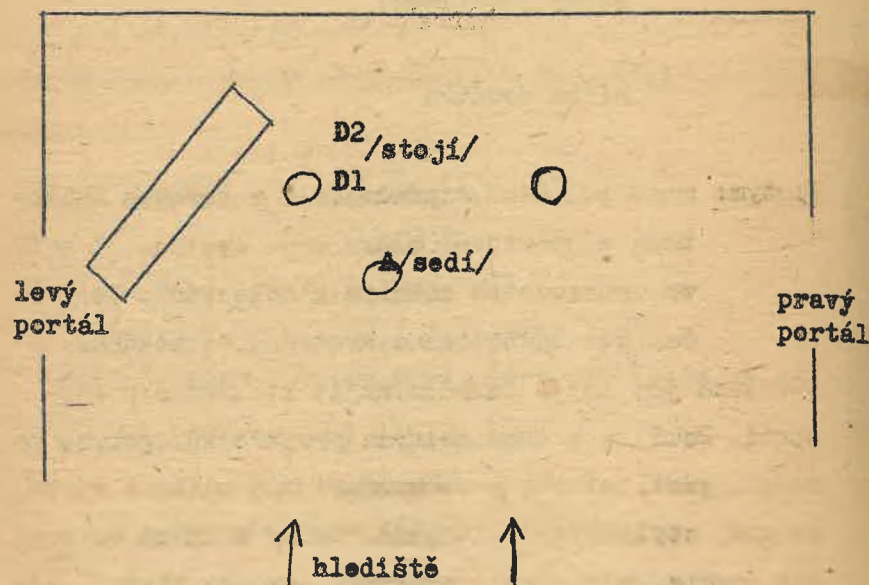
nízký praktikábl

nízká sedátka

Kostým: naše sólistka A přednášela v černých kalhotech a sportovní bluze nebo svetru, D1 a D2 ve sportovních sukních a halenkách; hoši v černých kalhotách a svetrech /tričkách/.

Důležité je, aby A dovedla najít kontakt s posluchači. Použije k tomu nutných prostředků: pohybu po scéně, gest, mimiky - všeho musí být užito s mírou, vkusně, stylizovaně, funkčně. Změny aranžmá se musí dít rychle, ale nikoli překotně, naopak klidně. Vše se děje při plně osvětlené scéně. Celek musí mít jednotný styl a nelze v postavách představovaných recitátory vnášet zcela realistické jevištní prvky.

Základní postavení na začátku

1

A Já prospávala uplynulý věk
v tiché a světlé hloubce žilobití.
V černější zemi než můj náčrtek
blikaly lucerničky mého bytí.

Kropte mě vodou ! - Odkud přilétla
ta dobrá rada ? Vytahujte klíčky
svou magnetickou hvězdou do světla,
ó pradědečkové, ó prababičky !

Čtenáři, milý, oddejme se hrám ! /vstane/
Dvě stě let přehraje můj orchestrion.
Představ si: záda ukazuje nám
pradávný předeek, temný X Ypsilon.

A jeho tvář je pustá, zakletá
do úhoru a mlčení a šera:
Všechny své syny vyhnal do světa,
jedinou dceru mutí do kláštera.
A já mu říkám

- Dědku pitomý !

Kdo splatí dobrem tvoji střechovitost ?
Nemít tě, líp by asi bylo mí,
ač v tobě ctím svou zárodečnou bytost.

V klášteře mladou dívku nevězni !
Pamatuj, když se meslituješ nad mí,
kolik v té kobce lidí zhyne s ní,
a kdo už na svět nepřivede žádný ! -

Straul a pravil
- Kdo jsi, preklatě ?

Vani pryč !

Táhni, mlho smilovčlá ! -

Říkám

-- Jsem.

Něco.

Ma-li-lin-ka-té.

Jen tak tak buňka budoucího těla.-

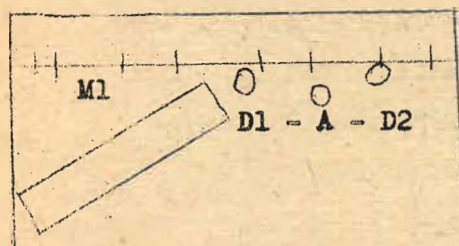
Najsem nic. Ale jak se mi chce žít !
Dečkám se dno, kdy první samohláska
prerazí hrtan ?

Nech mě osvěžit,

živote, vzduchem,

jenž tak čpí a laská !

M1 vystoupí zleva na praktikábl; v tom okamžiku vystoupí D1 po pravý bok A, - D2 po levý bok A, uchopí se za ruce a poslouchají věštbu M1, který věští s rukama mírně rozpaženými, s dlaněmi otočenými kolmo vzhůru.

Všechny tři dívky se ptočí vpravo vbok, týmž pohybem rukou jako M1 zaklínají nyní jeho věštbu.

M1 spustí ruce, pravou paží si zakryje oči, tak setrvá přes zaklínání dívek.

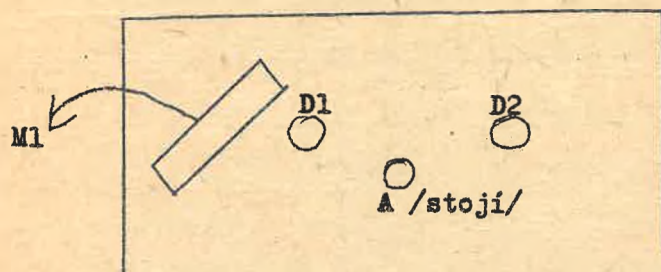
M1 stáhne pravou ruku, pronáší kletbu

M1 - Nedočkáš se, pohoříš,
To ti kocour Kostohryz
jedním okem jasnovida
s vránou černě předpovídá,
s tou, jež křídly dělá kříž,
s žabeu vyschleu jako slída,
s kmetříčkou, jež těle jídá,
bělejší než bílá střída
pod poklopy pohřebišť !

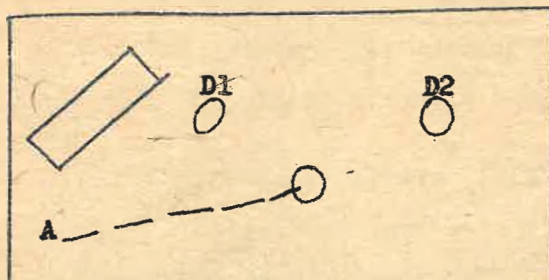
D1, A, Nepohořím ! Věštíš klam,
D2 /sbor/ zaklínám tě, proklínám
životem i živou vodou,
černozezí živorodou,
savcem, broukem, mízou pně,
životem té těhotné
ženy, jež i mnou je plná
jako mořskou solí vlna,
líbezná a tajuplná
jako slunce v polotmě !

M1 Ustaň, pravím, že je lichý,
nepředložený tvůj chtíč.
Ať jsem démon zla či pýchy,

A se otočí čelem do hlediště, D1 a D2 ustoupí,
posadí se na své stoličky.

A přejde po rampě vlevo, poklekne s pohledem vpravo
do dálky, jako by mluvila s někým vzdáleným

něco jsem. Ty nejsi nic !

Nedočkáš se. Sotva vzbudí

moji dceru těžký hřích.

Nebožtíčky nebudí

kohoutovo křikáky !

Prach ti foukám do osudí,

Amen s tebou ! Chi-chi-chich ! /Zmizí vlevo/

2.

A Ten bídák ! Marně soptí levity
a hrozby, že se dítě nenarodí !

Což může někdo držet v nebytí
človíčka, když se dere do přírody ?

Aťsi mi spílá, a ať se ukáží
ničemná hloupost vyhaslého zřídla,
ta nevidoucí, že už vzlétají
z prahu dvě bílá ramínka, dvě křídla.

Ach, Taliánko, moje pra-pra-pra
bábinko, děvče ! Hříšná, ale správná
je tvoje touha, tvoje láskyhra,
jež všechna přikázání podupává.

posadí se na paty, uvažuje.

Choď s hlavou dolů, ale nehěduj !
A uvěř lháři, zažen pohybnosti !
Ne On, to já jsem pekušitel tvůj,
věřící, že mě život omilestní.

Ó zachraň mě ! A nelkej do dlaní,
neboj se hříchu, vsaď si na svou vinu.
Utrácená, v mrtvém ústraní,
s životem proším z tajemného stínu.

Co zkusila jsem hoře, přehoře,
smrtelné hrůzy z nebytí a z pláče,
když tě tvůj otec učil pokoře
"nepoznáš ! nesmíš !" v svistu karabáče.

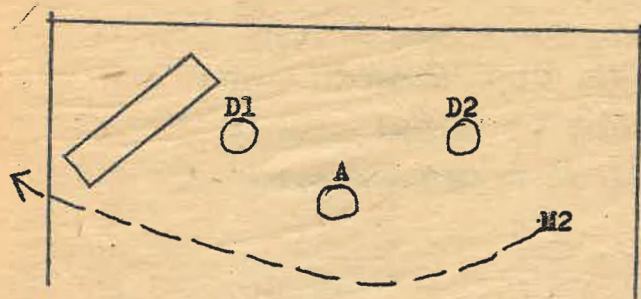
Na vlásku visím ! Co když ale strom
poznání bude nedostupnou tvrzí ?
Na nezhledanou se znovu v světě tom !
Naštěstí, milá, poznání tě brzy

svádělo z okna do tmy, do rosy,
tys k němu přišla důvěřivě, zbožně.
Tak nemožný byl, krásně zarostlý,
tak milý, že to nebylo už možné ...!

A se opět vztyčí na kolena, mírný pohyb rukama

A vstává, loučí se s prabábou, dívá se za ní

Po pauze prudší pohyb, otočí se vpravo, ukáže do
pravého portálu, odkud přichází flašinetář M2 -
postaví se, zpívá, A si sedá na prostřední stoličku.
Všechny dívky sedí, poslouchají.

Já žehnám všem z té rajske zahrady,
jablku, stromu, hadovi i činu,
/o němž jen bůh ví, kde se stal a kdy/
i hříšníci i jménu Mariinu.

Buď pozdravena čistá stopa tvá
i prezíravost odvážného hříchu !
Za stopadesát let se dostat má
až na má ústa příliv tvého smíchu.

Ty nesmíš boha za to, co ti dal,
proklínat. Vydrž, vyroste ti synek,
pak můžeš plakat ! Buď principál.
Opičku koupí. Spustí na flašinet.

Odpusť nám. Sbohem. Ztrácíš mazlíčka. /vstává/
S ním, Italke, i já tě líbám na tvář. /pauza/
Mně se tak líbí čilá opička,
mě se tak líbí mladý kolovrátkář.

M2 Pod listem číhá
larvička zakletá,
Santa Lucia,
leť s náma do světa !

Melodie musí být libivá, stále stejná; na jevišti v
Náchodě měl flašinetář pruhované tričko, ohrnutý
klobouček, v ruce papírové růže, každou jiné barvy.
Zpíval bez pohnutí, doprovázel foukací harmonikou
/za scénou/. Když skončil, sňal klobouk a s pohybem,
jako by šel vybírat, šel podél rampy vlevo za scénu.
Při vystoupení na nádvoří hradu Kostí, venku, se
sám doprovázel na kytaru.

Kapsa je veliká,
černá až k pláči,
ať žije muzika,
vopičko, tanči !

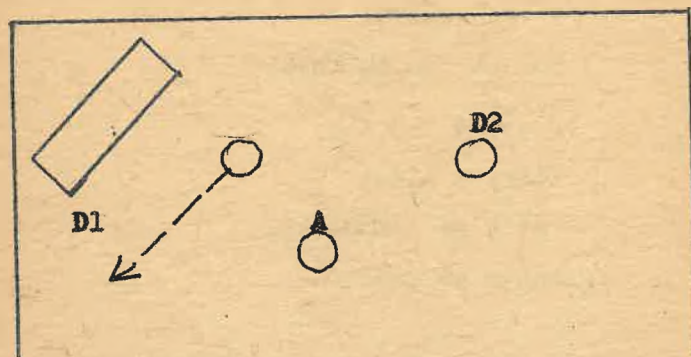
V Janově, světa kus,
von potkal boží svět,
měl z něj bejt génius,
zvostal mu flašinet !

Teď chodí ulicí,
bedýnku tlačí,
zpívá svý vopici,
děťátko, tanči !

Lidí jak máku !
Jdem z kola do kola.
A vod lapáku
po nás jde patrola.

Poutový lidičky,
starý i mladý,
těšte se z vopičky,
mějte se rádi !

Při odchodu M2 se dívky na stoličkách mírně posbrátí za ním, D1 přitom vstane, jde od levého portálu a přednáší

Lidičky dobrý,
kam se nám telik chce
do dálky modrý
s písničkou v bedýnce ?

Život se živá,
písnička zpívá,
Sa-a - nta -aa Lu - u - cia,
Santa - a Lu-cia ! /M2 odejde vlevo/

3.

D1 Co já vím, zdali ho sem nezanes
zisk nebo rozmar nebo bůžek lásky ?
De Ruska prostě přišel na náves
- lidičky ! - komediant talíánský !

A /A já bych stejně rostla do krásy,
i kdyby se mi nepřiblížil do sna.

D1 Ó Itálie, přeslunečná jsi,
o Itálie, nad mořem jsi skvostná !
Smiluj se, ale nezdej se mu víc,
tak mocný v něm tvůj démon je,

A

tak sladký tvůj obrázek,
tak vtisklý do sítnic,
že se chce - běda - vrátit k tobě zpátky.
Slyš, země moje, nepouštěj ho tam ! /mluví vsedě/
Je škaredák, vím, tulák, poloblázen,
když ale bude rozhodovat sám,
nemusí přijít v rodné zemi na Zem.
A to já nechci: Čekat na svůj zrod
a dlouho v nečlověčnu ze závětrí
muže a ženy prosit o život
všech dalších, kteří budou moji předci,
a dočkávat se v řadě toho dne,
když mi padne orel nebo panna
a narodit se trapně, nevhodně,
do řeči cizí země zaprodaná
"tady mě máte, bůh mě posílá"?
Děkuju pěkně. Tak to ne ! To nechci.
Za prvé - já bych já už nebyla,
což komplikuje jádro celé věci.
A kdybych přece neměla býtanou,
leč někým jiným po tolika lidech,
pak aspoň nechci spájet s cizincem
první svůj vzdech a poslední svůj výdech.
Chci zůstat tam, kde věznili můj hlas
a slibovali život na planetě
a hodili mě stínům napospas
v tom domarxovském, nehmotném tom světě.

že si z vás střílím ? Ale ano, vždyť
to napravím. A v předsíni si dupnu:
za každou cenu chci se narodit
v mateřské zemi, k desátému dubnu ! /

D1 ...Šel flašinetář po mé Rusi hrát,
stodvacetému reků už je tomu.

4.

D2 Přichází další, je to Asiat. /vstane/
Čaruje, žebrá od domu a k domu

A Až za sto let mě dárkem obdaří.
Zatím ať chodí třeba na podělky,
ať loupí, ať si zapartykaří,
ať /když se mu to líbí/ chytá lelky.

D1 On v úzkém kneni nad všecky
měl oči úzké, až se divili mu,
když vystavoval černé čářečky
a velkým chrípím větril blízkost dýmu.

Byl chudý, nahý, ale všecka čest !
Syt z ničeho, živ nikde, holá nula.

Z ničeho však mu svitla ratolest,
sadeček žlutý, klučik Achmadula.

Hraj si a sviť, buď brzy samý sval,
můj Achmadulo, šikmooké zlato !
Až zplodíš syna, život půjde dál:
tvůj Valej bude Achátovým tátou.

A Mne zplodí Achát. Z temna povstanu, /vstane/
jak z pout se smeknu, pechlubím se etci
otevřenými bělmy Slevanů,
vykrouženými z přimhouřených očí.

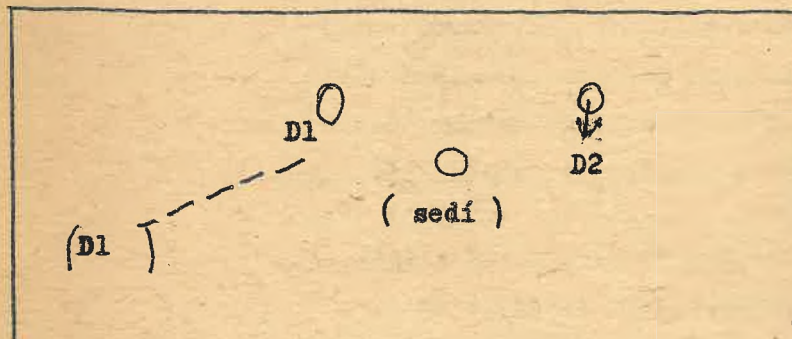
5.

D1 Náš flašinetář mohl zatím vzplát
podivnou vášní k cepánkové panně,
k šlechtičně, křehké jako šavle snad
modré a tenké, v tvářích podobané.

Chudinka malá, nesla k eltáři
dětskými uhry ověčené čelo,
a to jí šlo tak pěkně ke tváři,
že ostatní se rádo odpuštělo.

D1 si jde stoupnout před své sedátko.

D2 dosud sedící, vstane

A život plynul jako po másle:
objetí, stisky, potom ruce v klíně.
▲ v sídle slávy dávno pohaslé
dospěly děti, přicházely jiné.

V chudoučké kapli popem pokřtěná,
zajatá stepním kavylem a lány,
už jenom rusky, s přízvukem na "a"
se vyslovuje rodinka "Stopany".

6.

D2 Ó dobo temna, v další řadě
byly dvě žabky, povídky zlých časů,
dopsané tam v té smutné končině,
kde je teď pustoprázdno s trávou k pasu.

Snad to byl Ital, jeho temný žal,
snad život v nouzi, všichni jeho běsi,
kdo věčný chlad jim dal, ježž žádný šál
už nezahřeje ani neutěší.

Na vaši krásu dřela tolik let
a mateřskou láskou mamonivá žena,

aby vám nikdo dědkův flašinet už nevyčel !
Je truhla plná věna !

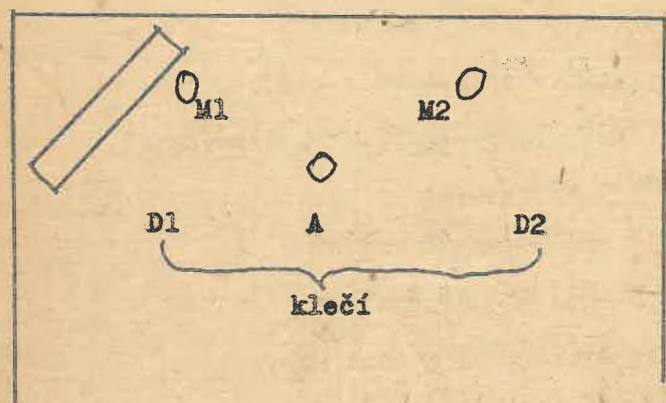
A vaše ústa úsměv nekrášlí
a věno žádnou radost nepřidává.
Váš život plál jak plamen pohaslý.
Z análů čiší zlá a strašná zpráva.

Ty neuvěřitelně zločinná
chorobo ! Proč jsi požárem svým světlym
nesžehla čelo génia,
proč děti s mozky ještě nerozkvetlým ?

Do jakých drobtů chrlíš pohromy
jak Vesuv, který do Pompejí bije !
Nebyl tvůj žár už příliš ohromný
pro čílko zešílené Ofélie ?

Když v truhle věna našly meritum
života, kravoké krasavice
zešílely. A milosrdný dům
je koupal v slzách, nevrátil je více.

D1 - A - D2 pokleknou v jedné řadě, M1 a M2 přijdou na scénu, postaví se v mezerách mezi dívkami zády k obecenstvu.

A Chorobopis já znám...

Ó blesk

se vznítit tam

a meluzínu luznou do ložnice zanes.

V rachotu hromu praská trám.

A klam

roznáší znělky spinetových kláves.

D2 Sestro, dej led ! Už padla na věži půlnoc.

Už začla voda ledovět.

Led moji žhoucí paměť osvěží -

ó dej mi, dej mým ústům bílý led.

Můj malý mozek tuší mocnou moc,

roztáčí města, lidi, celý svět.

Už nezastavím tenhle kolotoč.

Ó dej mi, dej mým ústům bílý led.

V pekelném ohni jsem jak Jeanne d'Arc.

Psi skučí. Proč tak málo je mi let ?

Ledové moře, pešli mi svůj dar !

Ó dej mi, dej mým ústům bílý led.

Nechat doznít, pauza.

Po ní se M1 a M2 naráz otočí obličejem k obečenství,
dívky vstanou.

A Chorobopis je znám;

D1, A, zbyl

D2 nevyvzlykotán

/sber/ vzlyk

v úzkém hrdle,

z dívčích běd

zbyl prach.

A země

chodí k sirotám,

na hrob jim klade

bílý led.

7.

M1, M2 Je konec věku. /Tempo/

D1, A, D2 Sesouvání zdí.

M1, M2 Vzruch.

D1 Co je ?

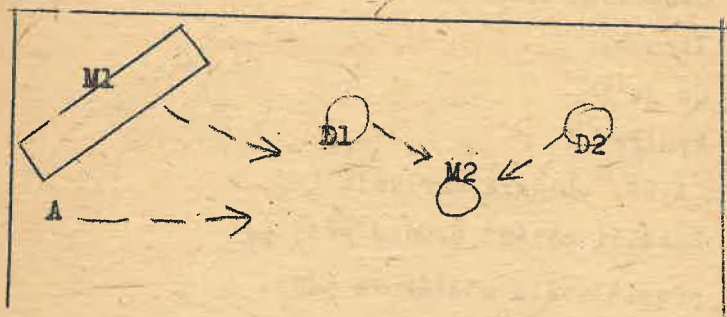
M2 Výstřel !

M1, M2, D1, A, D2 Lidská barikáda !

D2 Rusalčí chvění prudce přejíždí
přecitlivělá měšťákova záda.

Předtucha novot k ústí přivrací
stojatou, zmalátnělou lidskou řeku.

Změna aranžmá /volně, nenávilně/. D2 usedne na svou stoličku, D1 také, M2 usedne na prostřední. Dívky, otočeny k němu, jako by ho poslouchaly, stejně tak M1, který si jde sednout na praktikábl. A odejde ze středu vlevo, sedne si na rampu v levém portálu. Rovněž naslouchá.

V neklidu předjaří a předválčí
v mlžině stmívajícího se věku
zablýskal čelem z Lény k Volze až
ten Simbirčan, ten mladý gymnasista.
A stříbřitá a ostrá jeho zář
se na pouť kolem zeměkoule chystá.
A tehdy Alexandr Stopani
začíná jednat. Mluví klidně, věcně
a shromažďuje lidi v ústraní,
což bývá vždycky krajně nebezpečné.
A mluví k nim

- Je skvělý človíček
obdařovaný dechem, dárkem zraku.
Krok ještě dříve uvnitř jablíček
a v mezku svítá instinkt artefaktu.
Svět bude jeho ! Bude sklízet med
pozemských včel a bude sklízet plody
své příští práce, jenomže ne hled:
nejdřív se musí probít z nesvebody !

Za scénou několik úderů bubínku.

Leč nepřítel, ten první po bohu,
ho zatím v temnu na kolena sráží,
šije mu čapku harlekýnovu,
aby šla k jeho geniální tváři,
v budoucím hrdle škrtí sonátu
lidského hlasu smrtelně až úzkým
límečkem železného kabátu,
jemuž se kdysi neubráníl Puškin.

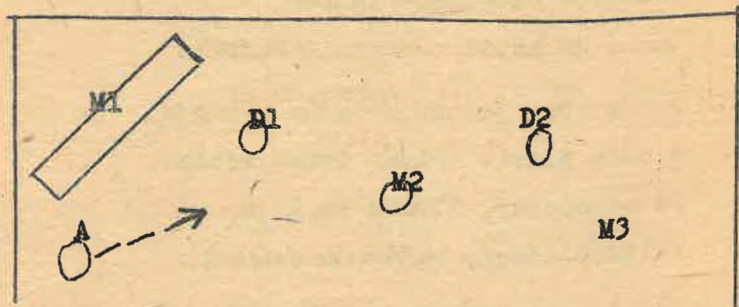
On se však jednou z temna probije
a bude slavit triumf svého zrodu.
Je nepokorný, Strhne se šije
železný límec, vyjde na svobodu.

Ať miza žene k vinebrání rév
zelené dětství mladé ratolesti !
Ať naši vůli zaešťruje hněv,
ať naše smrt je bránou do vítězství ! "

A Snad Alexandrův smělý monolog
mé verše zcela přesně netlumočí.
Však zcela přesně byl to tentýž rok,
kdy pod eskortou zmizel lidem z očí.

M3 přijde zprava, v ruce obušek /pendrek/, stojí v pravém portále, mírně potočen k Stopaninu /M2/.

D1, D2 i M2 se od M3 mírně odvrátí. A sedí dále na svém místě v roli pozorovatelky.

M3 Mám tu čest vás dávno znát !

S peručením představenstva
jsem Carského Veličenstva

Znameníť Pelicajt.

Dnes mám tedy opět čest a ...

přiznám se, že velmi rád !

Kdybyste byl sloužil caru,

nepátral by, co jste zač.

Místo řádů, místo darů

posílá vám zatykač.

Míval jste divné jméno,

Alexandre Stopani !

Stop ! Teď už jste číslo jenom.

Jméno ? Arestovaný !

Všem,

kdo cara nemá rád,

kdo by se chtěl společovat

se studenty, s židy snad,

/že bych se měl stydět ? ať !/

všem zpěvákům o svobodě,

hlupákům, co teď jsou v módě,

z nichž by každý rád si vládl,

/etočí se k
hlédišti/

těm všem já jsem svého Cara

Znameníť Policajt, -

tomu arest, tomu kat !

Všem, kdo buřičskými sněmy

ruší klid a peticemi

ničí svaté pravdy v zemi,

s volnomyšlenkáři všemi,

s básníky /ti zvlášť by se mi

zamlouvali za mřížemi/,

těm všem slavně přísahám,

"do lochu vás zamkau sám !"

Jako že jsem

Hosudare,

- věrností se zaklínám -

sluha Tvůj i všech Tvých dam !

Ó příredo, ó ty spoušti !

Každé štěně z tvého houští

piklo šeptá do vrby,

zapaluje kotrby,

dobrá je ti každá barva,

plodíš tvory nehedné,

Giordana, Leonarda,

žirafu i leoparda

pouštíš do bílého dne !

M3 mezitím jde až na rampu, co nejbližší k hledišti.

M3 jde směrem k M2. M2 /Stopani/ vstane, jde před
ním, postaví se na praxi vedle M1.

M3 odejde.

Z boží vůle moje vláda
ti to ale zadržne !

A

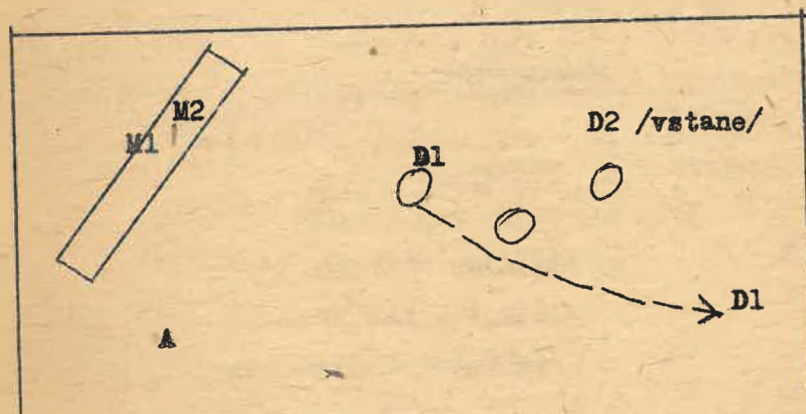
Mimochodem,
policajt
pendrek měl i vdolky rád,
jak kdo žije, tak i končí,
nechtěli mu lidi oči
zatlačit a žádnou mocí
na funus a na mši dát./

M3

Každý ví a každý vidí,
že jsem pravý policajt.
Ty bys chtěla mezi lidi ?
To se nikdy nesmí stát !

Zadržnu já deštům spád,
tobě život, vodě vodu,
lidem záslusk na svobodu,
nepokvete mladý sad,
slunce zhasne u východu !

To ti říkám jako ~~Stát~~,
jako že jsem svého Cara
Znameníť Policajt !

D1 s textem přechází k pravému portálu.

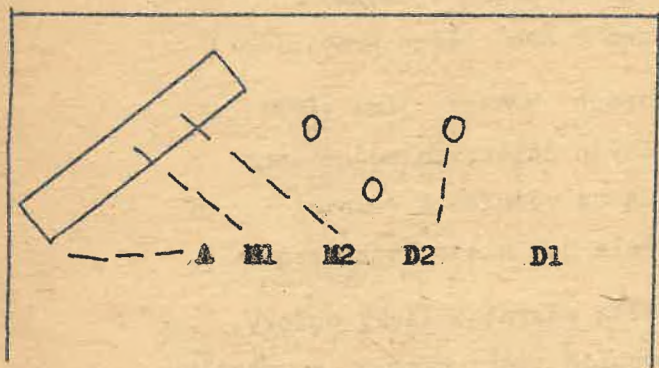
8.

- D2 Ten bídák ! Ale ~~stí~~ blekotá,
stohlavé saně z legend neprobudí !
A Země sviští v dráze života,
zhluboka dýchá nad smrtí a bludy.
- A A právě tehdy přestoupila kdes /vstane/
na kolej ze století do století,
když moje bába v proudu majáles
si nesla obě oči jako květy.
- D1 Kde se vzal v slabém hlásku děvčátka
ten hněv a v útlých ramínkách ta síla ?
Zadrhuje se drsná oprátka:
Je vinna ? Ano, těžce provinilá !

Ve stopách bratra, jemu věřící,
do dálných dálek zahleděná žena
chodila od věznice k věznici
a slyšela jen slovo "odsouzená".

Když měla závrať z lásky mužovy,
v ruměncích tváří kvetly souchotiny.
Chorobopis byl ~~asi~~ takový:
chřadne, leč něco čeká, čas je při ní.

Zatím zraněná: D2, M1, M2 jdou dopředu /před střední
satelitu/. A se posune doprava vedle M2, D2 mezi D1
a M2

Na něco čeká. Střídá smích i strach.
Pohubla. Hlavu zaklání a bloumá
špičatým nosem někde ve hvězdách.
Na ústech svítí úsměv astronoma !
Tep tluče z rytmu, tempu nepřivyk.
Do práce musí, pro ni je však těžká !
A mně se zdá, že ve vzduchu je křik
nového, dosud neznámého děckí.

9

sbor Hřímej, Říjne, mlho, lampáři,
/A,D1, v křižovatce s kolejemi tvými
D2, M1, elektrinou bije do tváří
M2/ ostrý úhel mezi stoletími.

A Poznávám tě z dálky, po hřmotu,
hřímajícím starodávný kodex,
po ohromné okrouhlosti rtů,
rozevřených touhou po SVOBODĚ.

sbor Trojko slabik ! Klenbo v hlubolech
vyslovená !

Duho oblouková !
Je jak v rudých, obřích balónech
vzduchotěsno

uvnitř toho slova !

D2 Hluč a hřímej, mámin uzlíčku,
SVOBODO !

A rezboř do základů
trejramennou, slepou uličku
kamenného, nevolného řádu.

Přijď a odpusť nová muka těm,
kde se tloukli o kámen a mřeli,
v Michajlovském, v kruhu sevřeném,
v pyramidě faraonské cely.

Dej nám dalekou svou denici
uvidět a poznat v ztichlé klenbě !
Tak se člověk v stepi bloudící
modlí, aby svítla hvězda z nebe.

K zemi svoji lásku přibližuj,
k pozemšťanům svoji krásnou krásu !
A Tobě patří krůčky mé i můj
z tebe žal, i závrať z tvého času.

Změna aranžmá. M1 a M2 odejdou ze scény, M1 vlevo, M2 vpravo. D1 přejde k praktikáblu, posadí se na jeho pravý roh, D2 stojí vedle ní.

A přejde ze středu trochu vpravo.

Na scéně jsou jen dívky.

A Čas letí. Je tu pravděpodobnost,
že budu hercem téhle komedie !
Ještě mi ale může zbořit most
x ypsiloncká intrikomanie.

Devatenácté navždy zapadlo
a dvacáté už stojí u kormidla,
je roztřesené jako letadlo,
když pouští k nebi postříbřená křídla.

A ta, co po všem klouže těkavě,
perléťovými bělmy světem letí,
až na kraj lásky, dálky volavé
si chodí jako na balonek děti,
ta, nad níž duben dudá na dudy
a zařizuje pro ni ptačí budku,
/vynech ji, hrome, mně buď osudný !/
to je má matka, doba jejích smutků
a radostí ji teprv zavalí.

D2 Ó Živote, ty bratře neposedů,
šlap rychleji a roztoč pedály
a přijď, chlapče, na velocipédu !

Sedne si na levé sedátko.

Vstane, pohybuje se až k levému konci praktikáblu.

A Přijdu hned. Ale zatím nejsem nic.
Můj předpokoj má dveře do přírody.
Čekám, že řeknou VSTUPE, vyjdu vstříc
a na prahu se člověk ze mne zrodí.

Užuž se líhnu ! Snad už teď, už dnes.
Mé zakletí, můj zámek ještě drží.
A nikdo neví, že už nemůžeš
zadržet to, co nos už nevydrží,

že šibalsky se tulíš v příšeří
jak v skříni při hře zavrtané dítě.
Vyprsknu ! Kýchnu ! Bouchnu do dveří
a vevalím se, až se vyjevíte !

Tajím dech, cítím šimrání a vzruch,
klovu se jako paskle křivonosky
do obrovského hrozu. Tuším vzduch,
je uzrálý, je šťavnatý, je božský.

Což se dá srovnat tréma hereček
ze strachu, že se k slávě nedoberou,
se zimnicemi prvních horeček
za kulisami před mou premiérou ?

A se posadí na levém konci praktikáblu.

D1, D2 společně, potočeny vsedě k A

Řeč ještě neznám, cítím jenom hlas
a čekám, až se plíce vzduchem zpijí.
A před oponou číhá bílý čas
s výhrušně rozsvícenou galerií.

/Uhraju roli ? Jak to ale svěst,
když mohou zapřáhnout jen mladou touhu ?

D1, D2 Jak přejít, nedbat při tom na bolest,
z nemoty na práh svého monologu ?

A Což budu umět prožívat i děs
i radost, žít vždy bezelstně a s vděkem

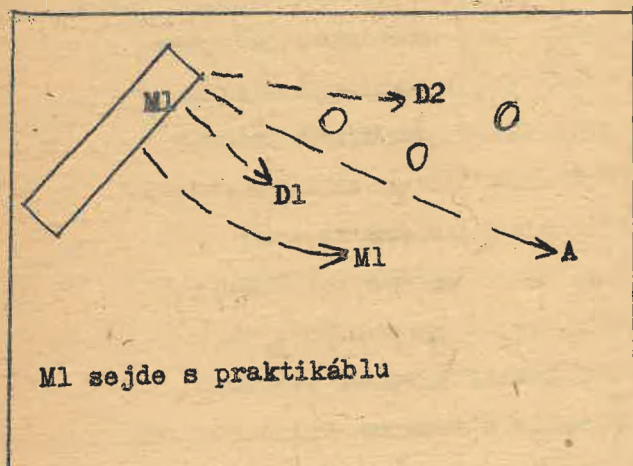
D1, D2 jako déšť, jako dítě nebo jako pes.
když žízeň světa zapíjejí mlékem,
hrát jako sklář, až divák oněmí,
když vyfoukává život ze skla vzdutý,
vědět že plodně žiješ na zemi,
že formu slova má tvé vydechnutí,

A což budu umět s pecí pohrát si
jako ten kamnář k smrti utahaný,
když v sedle střech se směje po práci
a cítí blaho zmozolených dlaní ?

D1 Ať spustí už to divadlo, ten svár /vstane/
mezi "ne" - "ano", nebytím a bytím,

A přejde s textem až na rampu vpravo.

M1 se objeví na praktikáblu.

kde člověk musí být jen sebou sám,
ať nenarozený, ať k smrti zbitý.

D2 Ať už svým dobrem Zemi nahradí /vstane/
všecky ty mrtvé syny v zemi skryté !
Odvěký úsvit z mlhy přivádí
nahaté, zlaté, velikánské Dítě./

A Můj výstupe ! Už cítím první krok /vstane/
na jeviště i s mravenečky v zádech.
Sedmatřicátý se píše rok.
Teď vyfoukne mě duben !

Už se nadech !

M1 Ty, něco, drobku, dutosti,
ty ani žábo ani chlapče,
ty nicko, z cizích hloupostí
spletený, nicotný ty strápče,

ty bezejmenný radisto,
proč ukáš signál k probuzení ?
Nežádej v světě o místo.
Je bídný. Zůstaň nezrozený.

Bliží se až k A, která je otočena směrem od něho,
stoupne si za ni, jako Mefisto, který našeptává
Faustovi.

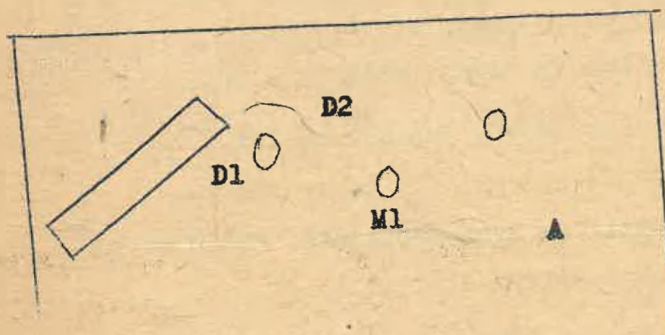
Ty nedomrlé embryo
na pokrouceném špatném pérú,
měj rozum, tumáš, ber mi ho,
jsem moudrá hlava, znám tvou éru,
máš času dost, jen klidně lež,
není nač spěchat ! - to ti včštím.
A jestli na svět nepříjdeš, můžeš se
chlubit velkým štěstím !

Dvacet let někde, lhostejně,
v nebytí protahuj se líně
jak slepé kotě na seně !
Utopte si mě, vemte si mě !

Co tě to žene na ťapky,
co tě to svědí na zobáčku,
že ťukáš na terč skořápky
jak nemluvnátka hleupých ptáček ?

Oč hůř je ve tměездеjší,
kde nejsou slzy, ani lidé ?
Kam tolik spěcháš ? Počkej si !
Však někdo místo tebe přijde !

A prudce odvrácena od něho, popojde vpravo

Postaví se až na samý okraj rampy, zvedá ruce.

A Chytráku ! Ať jen přijde už.
Své místo však mu neuprázdním !
Už hudbou ozvučen je puls,
už páteř mám, jak anténa znám !

Že jiným lidem na úkor
se člověk do života vplétá ?
Což může jeden malý tvor
pro sebe zabrat velikost světa ?

Což přiděl mého kyslíku,
na který čekám dlouhé roky,
by mohl někdo z bratříků
vylokat lakotnými loky ?

Veselý vítr centrifug
mě svádí, na můj šíp se motá.
Ó Živote, už trefil kruh
tajemný proutek do života !

Ó Živote, můj milý, kéž
smrt potom mezi námi leží,
když vylovíš mě, vytřepeš
z rybářské sítě na pobřeží !

Odchází vlevo, ještě se zastaví, mluví do hlediště.

Spořila jsem si na život.
Jen tyhle úspory mi rozdej !

M1 Mou radu, huso bludných vod,
si připomeneš ! Bude pozdě.

Proč chceš tam, kde je pramalá
naděje na vysvobození ?
Kdyby sis aspoň vybrala
lepší rok pro své narození !

Oč líp je civět na dobu
a na vítr a na běsnění
z bezpečí ! Nemít podobu,
talent - a zůstat bezejmenný. /odejde vlevo/

12

D2 Ten bídák ! Ale bez ohledu naň /postoupí
dopředu/

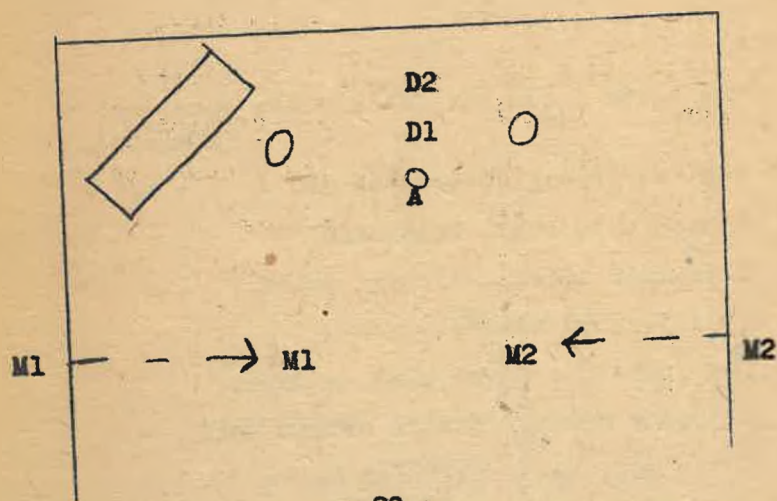
valí se příval novorozenátek
a zaplavuje roky. Zmnožován
blýskáním nožek, paletami šatek,
valí se nový všesvětový ryk !

A Sem /zaháněje dávný hlad, a naráz
proraziv hrtan, / čistým ostrím vnik
i ten můj, ústa spalující halas.

Postoupí dopředu.

Několik akordů hudby dovrší myšlenku.

Změna aranžmá. A přejde zprava do středu, posadí se na svou stoličku, D1, D2 si stoupnou do původního postavení za ni, jako na začátku poemy.

D1 Je zplozen jenom tobě pro chválu,
má rodná země, strážný andělíčku !
O radostech ti bude, o žalu
na trubku hrát a pískat píšťaličku
a halasit, že Život pravdu má,
když z jeho věčné žízně po porodu
jsou kořeny a kmen a koruna
a na haluzích dala máanky plodů.

A Já dojdu v jeho širých krajinách
až na okraj. A vzdám své díkůvzdání
všem panenkám, jež přeletěly práh,
všem lidem, kteří lidské tvorbě strani.

13

A Co bych vám ještě řekla ? /sedá si/
Snad už nic.
Snad jen že nevím, zdali se mi vrátí
váš souhlas, nebo odmávnutí pryč !
Teď nade mnou už budou proplouvat
jen vaše tváře,
vaše slova.

Gong nebo tma nebo prostý odchod. Na Kosti přišel
M2 s kytarou a všichni zpívali na rampě flašinetá-
řovu píseň od sloky: "Poutový lidičky..."
/celkem 3 sloky/

M2 Napsala Bella Achatovna Achmadulinová /vejde
zprava/
M1 rodiště - Moskva /vejde zleva/
M2 ročník sedmatřicátý.

